

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΚΑ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ
ΔΙΕΘΝΗ
ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΓΝΩΜΕΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΒΗΜΑτοδότης
Το επτάημερο του
Διόδωρου
ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ
ΤΟ ΑΛΛΟ ΒΗΜΑ
ΒΙΒΛΙΑ
Η ΔΡΑΧΜΗ ΣΑΣ
ΤΕΧΝΕΣ-
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Γράψτε στο ΒΗΜΑ

tovima@dolnet.gr

Πρώτες σελίδες

ΤΟ ΒΗΜΑ

Γνώμες

Πρόβλημα ο υπερπληθυσμός

Θ. Π. ΛΙΑΝΟΣ

Ο πληθυσμός της Γης υπερέβη τα έξι δισεκατομμύρια. Το γεγονός αναφέρθηκε χωρίς πανηγυρισμούς και χωρίς έκφραση ανησυχιών και πέρασε σχεδόν απαρατήρητο. Ίσως αυτό εκφράζει και την αμηχανία του κόσμου για τις συνέπειες της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού. Οι απόψεις για τις συνέπειες της αύξησης του πληθυσμού διέφεραν και διαφέρουν ακόμη. Ο Μάλθος πίστευε ότι η χωρίς περιορισμούς αύξηση του πληθυσμού θα είναι καταστροφική, ενώ ο Δαρβίνος πίστευε ότι είναι πηγή προόδου. Οι μοντέρνοι μαλθουσιανοί όπως ο Paul Elrich πιστεύουν ότι όλα τα κακά της ανθρωπότητας οφείλονται στον υπερπληθυσμό. Αντίθετα, οι σημερινοί θρησκευτικοί ηγέτες φαίνεται όχι μόνο να μην ανησυχούν αλλά να ευνοούν τις πολλές γεννήσεις.

Η ουσία του προβλήματος βρίσκεται όχι στο απόλυτο μέγεθος του πληθυσμού αλλά στη σχέση του με τους πόρους που διαθέτει ο μικρός πλανήτης μας για την ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων. Η επιφάνεια της Γης και οι πλουτοπαραγωγικοί πόροι είναι από τη φύση δεδομένοι. Μπορεί να μην είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι πόροι της Γης είναι περιορισμένοι. Είναι πιθανόν νέα εδάφη ως σήμερα ακαλλιέργητα, όπως π.χ. οι έρημοι, να τεθούν στη διάθεση των παραγωγών ή να ανακαλυφθούν νέα κοιτάσματα πετρελαίου ή ακόμη να βρεθεί τρόπος να χρησιμοποιηθεί η ηλιακή ενέργεια, έτσι ώστε να υπάρχει αφθονία ενέργειας. Εν τούτοις, η ανάγκη των ανθρώπων για τροφή και για χώρο θέτει απαραβίαστα όρια στην αύξηση του πληθυσμού.

Υπάρχουν επιστήμονες που πιστεύουν ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός έχει φθάσει σε αυτό το όριο και ότι οι συνέπειες είναι φανερές. Η φτώχεια σε όλο τον κόσμο, οι συνεχείς τοπικοί πόλεμοι, η καταστροφή του περιβάλλοντος, οι ασθένειες, οι μεταναστεύσεις μεγάλων ομάδων πληθυσμού κτλ., ακόμη και η κυκλοφοριακή συμφόρηση στις πόλεις αποδίδονται στη μεγάλη αύξηση του πληθυσμού. Η δυσαναλογία του πληθυσμού προς τα μέσα παραγωγής είναι τόσο μεγάλη που τα κοινωνικά κακά εμφανίζονται ως φυσιολογικά και αναγκαία.

Από την άλλη πλευρά, μπορεί κανείς να αντιτείνει ότι όλα τα κοινωνικά κακά που αναφέρονται πιο πάνω υπήρχαν και μάλιστα σε εντονότερο βαθμό και σε προηγούμενες εποχές, όταν ο πληθυσμός της Γης ήταν πολύ μικρότερος. Ακόμη ότι ο πλούτος που βρίσκεται στη διάθεση των ανθρώπων και γενικά η ποιότητα της ζωής έχουν βελτιωθεί και συνεπώς η αύξηση του πληθυσμού, τουλάχιστον σε αυτή τη χρονική στιγμή, δεν αποτελεί απειλή για το επίπεδο ζωής των ανθρώπων.

Αυτά και άλλα παρόμοια επιχειρήματα προβάλλονται από τις δύο πλευρές. Οι συζητήσεις αυτές είναι ενδιαφέρουσες, ατέρμονες και γενικά χωρίς πρακτικό αποτέλεσμα. Αυτό όμως δεν εμποδίζει τον κάθε πολίτη να έχει τη δική του άποψη. Σε μένα φαίνεται λογικό ότι, ανεξαρτήτως αν ο πληθυσμός έχει πλησιάσει ή υπερβεί το μέγεθος που οι πόροι της Γης μπορούν να υποστηρίξουν, η αύξηση του πληθυσμού δεν έχει κανένα ευεργετικό αποτέλεσμα στις συνθήκες διαβίωσής μας. Αντίθετα, πιστεύω ότι υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η μείωση του πληθυσμού θα είχε θετικά αποτελέσματα. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο στις χώρες εκείνες στις οποίες ο

πληθυσμός έχει υπερβεί (Κίνα) ή πλησιάζει το δισεκατομμύριο (Ινδία). Σε αυτές τις χώρες αλλά και σε πολλές άλλες η αύξηση του πληθυσμού ασκεί μεγάλη πίεση στα μέσα διατροφής και διαβίωσης. Ασφαλώς υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ανθρώπων που μπορεί να προέλθει από θεσμικές και οικονομικές αλλαγές. Εχω όμως την εντύπωση ότι οι τεράστιες δημογραφικές πιέσεις δυσχεραίνουν και ίσως αναιρούν αυτές τις αλλαγές.

Είναι πολύ πιθανόν στο μέλλον, όταν οι πληθυσμιακές πιέσεις γίνουν ακόμη πιο έντονες, να εμφανισθούν αυθόρμητα ή να δημιουργηθούν βάσει σχεδίου μηχανισμοί σταθεροποίησης ή μείωσης του πληθυσμού. Πάντως, αν εμείς δεν κάνουμε αυτό που πρέπει με τρόπο συστηματικό και ανώδυνο, θα το κάνει η φύση με τρόπο βίαιο και επώδυνο.

Ο κ. Θεόδωρος Π. Λιανός είναι καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Το ΒΗΜΑ, 24/10/1999 , Σελ.: Α75

Κωδικός άρθρου: Β12737Α751

ID: 211574

